

Handläggare
Annbritt Öqvist

Datum
2014-10-13

Diarienummer
BUN-2014-1336

Barn- och ungdomsnämnden

Utbildningsdepartementets remiss - Promemorian En bättre skola för alla - bedömning och betyg för progression i lärandet (Dnr U 2014: C)

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att avge yttrande enligt förslag.

Sammanfattning

Uppsala kommun stödjer utredningens förslag om att införa obligatoriska bedömningsstöd med kunskapskrav i årskurs 1. Det råder stora variationer både inom och mellan skolor i Uppsala när det gäller resultaten i de nationella proven i årskurs 3. Det är därför positivt att förslaget tas fram för att tidigt identifiera elevernas behov. Det skulle förenkla lärares och rektorers systematiska uppföljning av undervisningen och öka likvärdigheten för eleverna. Förslaget om att ta bort kravet på individuella utvecklingsplaner och ersätta dem med tidigare betyg från årskurs 4 kan med fördel ersättas av obligatoriska bedömningsstöd liknande förslaget för årskurs 1.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har till kommunen översänt rubricerad departementspromemoria för yttrande senast 21 november 2014. Promemorian finns att läsa på följande adress:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/24/49/59/aea521cd.pdf>

Sammanfattning av promemorian

I promemorian föreslås ett införande av obligatoriskt bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i årskurs 1, kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 och införande av betyg från och med årskurs 4. Professor Martin Ingvar har biträtt Utbildningsdepartementet i framtagandet av promemorian genom att redovisa utgångspunkter och utarbeta förslag. Lagändringarna i fråga om bedömningsstödet i årskurs 1 föreslås träda i kraft den 1 juli 2015. När det gäller bestämmelserna om tidigare betyg föreslås bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 2016. Detta innebär att betyg kommer enligt förslaget att sättas för första gången i slutet av vårterminen 2017

Skälen för förslaget

Behovet av en förbättrad bedömningskultur ska enligt promemorian ses mot de stora skillnaderna i elevernas resultat inom samma skola, liksom ökande skillnader i resultaten mellan pojkar och flickor i framför allt läsförståelse. Syftet är att insatser sätts in tidigt eftersom det finns starkt forskningsstöd för att stöd och stimulans utifrån elevernas behov redan i början av grundskolan är viktigt för att förebygga att eleverna senare utvecklar problem med läsförståelsen. Tidiga insatser stärker skolans möjlighet att bryta kopplingen mellan elevernas resultat i bland annat läsförståelse och föräldrarnas utbildningsnivå.

Obligatorisk användning av bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i årskurs 1

Bedömningsstöden i årskurs 1 ska enligt förslaget utgå från relevant forskning, vara lättillgängliga, ha en standardiserad utformning samt kompletteras med diagnostiskt material till stöd för bedömningar. Bedömningsstöden ska främja likvärdigheten i lärarnas bedömningar och öka möjligheten att fördela skolans resurser för extra pedagogiska insatser mer systematiskt till de elever som bäst behöver stödet.

Kunskapskrav i läsförståelse bör införas i årskurs 1

En tidig avstämningsspunkt för läsförståelse innebär en betoning av vad som ska uppnås första året i skolan. Genom ett kunskapskrav redan i årskurs 1 får huvudmän, rektorer och lärare ytterligare ett verktyg för att följa upp elevernas kunskapsutveckling i syfte att tidigt upptäcka elever i behov av stöd och särskilt stöd för att sätta in relevanta stödinsatser.

Betyg från årskurs 4

Promemorians förslag om att införa tidigare betyg föreslås gälla från och med årskurs 4 i grundskolan samt sameskolan, från årskurs 5 i specialskolan och från årskurs 4 i grundsärskolan i de fall betyg sätts. Betygen ska ges i årskurserna 4 och 5 och sättas vid läsårets slut i alla ämnen utom språkval. Eftersom betygssättning innebär myndighetsutövning ställs större krav på att lärarna mer konsekvent följer upp, utvärderar och dokumenterar elevernas kunskaper. Kravet på skriftlig individuell utvecklingsplan tas bort.

Pedagogiska konsekvenser

Redan i dag ska lärarna bedöma elevernas kunskapsutveckling och upprätta skriftliga individuella utvecklingsplaner i årskurs 1-5 samt genomföra utvecklingssamtal. Det merarbete som kan förväntas uppstå när lärarna ska betygsätta eleverna från årskurs 4 bör därför inte vara omfattande.

Organisatoriska och administrativa konsekvenser

Den administrativa organisation som betygssättningen förutsätter påverkas i viss utsträckning. Det kan finnas skolor där ingen lärare tidigare satt betyg och där en betygsadministrativ organisation saknas. För dessa måste lämpliga rutiner för bl.a. registrering av betyg, betygs katalog, sekretess, utskrifter och arkivrutiner byggas upp.

Behovet av kompetensutvecklingsinsatser

Det finns ett antal skolor som omfattar årskurs 1-5 där det förmodligen finns lärare som ännu inte har satt betyg. För dessa lärare behövs kompetensutbildning i att sätta betyg och därför bör någon form av tidsbegränsad satsning inom området bedömning och betyg genomföras.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunsektorn bör kompenseras för kostnader som i första hand avser lärarnas tid för betygssättning men även för kostnader för den administrativa hanteringen av betygen samt för utveckling av IT-system för betygshantering. Dessa kostnader beräknas uppgå till 62 miljoner kronor årligen med början 2017. En tidsbegränsad satsning inom området betyg och bedömning, för lärarna i årskurs 4 och 5 som ännu inte satt betyg, kan bestå av webbaserade konferenser och stödmaterial perioden 2015-2017. Kostnaderna för insatserna bedöms uppgå till 10 miljoner kronor per år. Vad gäller införandet av obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 i läs- och skrivutveckling samt matematik, bör kommunsektorn kompenseras för kostnader för planering och genomförande med 26 miljoner årligen från höstterminen 2015, dvs. 13 miljoner kronor för 2015.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslagen kan i vissa avseenden begränsa kommunernas handlingsutrymme, eftersom de innebär ett åläggande att använda ett bedömningsstöd som tagits fram av Skolverket. Vid en avvägning mellan de kommunala självstyrelseintressena och det allmänna, nationella intresset bedöms likvärdigheten och rättssäkerheten i utbildningen med hjälp av tidig uppföljning väga över. Det finns ett tungt vägande nationellt intresse av att införa obligatoriska bedömningsstöd och kunskapskrav. Ett alternativ till förslaget hade varit att låta huvudmännen själva bestämma utformningen och användningen av underlag för kunskapsbedömningen.

Konsekvenser för enskilda huvudmän

Lika villkor ska gälla så långt som möjligt oavsett huvudman. De föreslagna förändringarna kommer inte att medföra några särskilda konsekvenser för de fristående skolorna i förhållande till de kommunala, eftersom de föreslagna bestämmelserna kommer att gälla för alla huvudmän. Om informationen från bedömningsstöden, kunskapskravet och betygen följs upp och analyseras, kan de ge en övergripande bild av kunskapsutvecklingen på såväl huvudmannanivå som klass- och skolnivå och tjäna som ett viktigt underlag vid resursfördelning.

Konsekvenser för barn och elever

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska vid alla åtgärder som rör barn, barnets bästa komma i främsta rummet. Samtliga förslag i promemorian är utformade utifrån perspektivet om barnets bästa där förmågan att klara skolan som ett medel för att uppnå autonomi fått en hög prioritet.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmlund
Tf direktör

Handläggare
Annbritt Öqvist

Datum
2014-10-13

Diarienummer
BUN-2014-1336

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande - Promemorian En bättre skola för alla, bedömning och betyg för progression i lärandet (Dnr U 2014: C)

Uppsala kommun har inbjudits av Utbildningsdepartementet att besvara remissen och kommunledningskontoret har överlämnat remissen till barn- och ungdomsnämnden för handläggning och besvarande å kommunens vägnar.

Sammanfattning

Uppsala kommun stödjer utredningens förslag om att införa obligatoriska bedömningsstöd med kunskapskrav i årskurs 1. Det råder stora variationer både inom och mellan skolor i Uppsala när det gäller resultaten i de nationella proven i årskurs 3. Det är därför positivt att förslag tas fram för att tidigt identifiera elevernas behov. Det skulle förenkla lärares och rektors systematiska uppföljning av undervisningen och öka likvärdigheten för eleverna. Förslaget om att ta bort kravet på individuella utvecklingsplaner och ersätta dem med tidigare betyg från årskurs 4 kan med fördel ersättas av obligatoriska bedömningsstöd liknande förslaget för årskurs 1.

Uppsala kommun vill lämna följande synpunkter:

Kommentarer till förslagen

5.3.1 Det ska införas en skyldighet för huvudmännen att använda vissa bedömningsstöd i årskurs 1.

Då tidigare utvärderingar av undervisning samt av bedömning- och betygssättning visar att bedömningskulturen behöver förbättras, skulle ett nationellt bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik öka förutsättningarna för Uppsala kommuns elever att få en mer likvärdig utbildning av hög kvalitet. Eftersom bedömningsstödet blir obligatoriskt är det av stor vikt att det är en framtidsinriktad färdighetsmätning för att kontrollera om läs- och skrivprocessen kommit igång och om eleven har en begynnande förståelse för språkets struktur.

6.3.1 Kunskapskrav i läsförståelse bör införas i årskurs 1.

Kravnivån för läsförståelse bör kompletteras med allmänna råd för vilken beredskap som krävs på elev-, klass- och skolenivå, i de fall läraren ser att kunskapskraven i årskurs 3 inte kommer att kunna nås. Det ökar tydligheten om stödåtgärder. Med en formativ funktion för bedömning och kunskapskrav kan resurser tydligare fördelas utifrån elevernas behov och effekterna av olikheter i socioekonomisk bakgrund utjämnas.

7.2.1 Tidigare betyg

Förslaget om att ta bort kravet på individuella utvecklingsplaner och ersätta dem med tidigare betyg kan med fördel ersättas av ett förslag om obligatoriska bedömningsstöd liknande förslaget för årskurs 1. Det är bra att elevernas studieframgångar förankras tydligare i formella bedömningar i relation till målen för ämnet. Det finns dock en risk att förslaget leder till en kritisk debatt om betygens vara eller inte vara och att syftet, det vill säga behovet av en tidigare och tydligare uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat, inte kommer att tillgodoses.

7.3.1 Betyg från årskurs 4

Om en tidigare betygsättning från årskurs 4 ersätts med bedömningsstöd krävs tydliga färdighetsmätningar med kravnivåer för att ge kommunen bättre förutsättningar att på en övergripande nivå fördela resurser utifrån elevernas behov och besluta om stödåtgärder. Kravnivåerna för respektive årskurs bör kompletteras med allmänna råd för vilken beredskap som krävs på elev-, klass- och skolnivå, i de fall läraren ser att kunskapskraven inför årskurs 6 inte kommer att kunna nås.

Barn- och ungdomsnämnden

Cecilia Forss
Ordföranden

Kerstin Sundqvist
Sekreterare